

JUSTIITSMINISTEERIUM

Kaitseministeerium
info@kaitseministeerium.ee

Teie 15.07.2024

Meie 26.08.2024

nr 5-1/24/7, KAM/24-
0763/-1K
nr 8-2/5519

Kaitseväe korralduse seaduse, riigipiiri seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (mereolukorrateadlikkuse ja merejulgeoleku parandamine) eelnõu kooskõlastamine

Austatud minister

Kaitseministeerium on esitanud Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks kaitseväe korralduse seaduse, riigipiiri seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Justiitsministeerium kooskõlastab eelnõu märkustega.

I. Sisulised märkused

1.1. Eelnõu § 1 p-dega 2 ja 3 lisatakse kaitseväe korralduse seadusesse (KKS) sätted, millega võimaldatakse julgeolekuasutusel kaasata oma ülesannete täitmisse või täitmise tagamiseks Kaitseväe teenistujaid. Kaasatud Kaitseväe teenistujal on kõik julgeolekuasutuse ametniku volitused.

Juhime tähelepanu, et Eesti haldusõiguses puudub kaasamise (v.a. ametiabi) üldine regulatsioon. Seega jääb eelnõust arusaamatuks, kuidas julgeolekuasutused Kaitseväe teenistujaid oma ülesannete täitmisel kasutavad – kes kaasamise otsustab, millises vormis see toimub, kuidas on korraldatud järelevalve ja vastutus jne. Seega kaasneks eelnõus pakutud regulatsiooniga oluline õigusselgusetus.

Samuti juhime tähelepanu, et riigi kesksete ülesannete täitmist ei saa anda teenistujatele, kellel puudub avaliku võimu volitus. Nii ei saa selliseid ülesandeid anda näiteks töölepingu alusel töötavale teenistujale.

Kuna ühe asutuse ülesannete täitmisse teise asutuse kaasamine on Eesti õiguses hetkel sisuliselt reguleerimata, teeme ettepaneku eelnõu § 1 p-d 2 ja 3 eelnõust välja jätta.

1.2. Eelnõu § 1 p-dega 6 ja 7 reguleeritakse KKS-s jõu (vahetu sunni) kasutamist kahel viisil:

(1) teatud osas (veesõiduk ja ujuvvahend) reguleeritakse Kaitseväe poolt vahetu sunni (jõu) kasutamist KKS-s (eelnõuga KKS-i lisatav § 47¹) ning

(2) teatud osas (tsiviilveesõiduk ja ujuvvahend) allutatakse Kaitseväe poolt vahetu sunni kasutamine korrakaitseseadusele jättes alles ka kehtivas KKS-s ette nähtud jõu kasutamise alused (eelnõuga KKS-i lisatav § 48²).

Leiame, et selline lahendus ei taga vahetu sunni ning jõu kasutamise õigusliku aluse valikul ühest selgust. Esiteks ei nähtu eelnõust, mille poolest erinevad terminid „veesõiduk“ ja „tsiviilveesõiduk“. Kuna sellest sõltub aga rakendatava meetme, sh jõuga sekkumise õigusliku režiimi valik, on selgus äärmiselt oluline. Seejuures ei saa pidada piisavaks vaid seletuskirjale viitamist – õigusnorm ise peab olema kirja pandud selgelt, ühetähenduslikult ja täpselt.

Teiselt poolt raskendab lahendus arusaama Kaitseväge rollist. Eelnõuga soovitakse muuta Kaitseväge üldiseks korrakaitseorganiks merel, samas jääb Kaitseväge siiski asutuseks, kellel on kehtiva KKS-iga ette nähtud volitused sõjaliste ja mittedõjaliste ülesannetega seoses (sh jõu kasutamise volitused). Rollide eristamine, mis juba kehtiva seaduse kohaselt on piisavalt keeruline, muutuks eelnõu jõustumisel veelgi keerulisemaks.

Laevade ja muude nn laevasarnaste ujuvvahendite suhtes ei peaks kohaldama samaaegselt nii korrakaitseseadust (KorS) kui ka KKS-i. See oleks ebamõistlikult keeruline. Leiame, et väljaõpe, ettevalmistus jne võiks siiski toimuda sama õigusliku raami alusel. Seega võiks Kaitseväge jõu kasutamisel nii merel kui ka muudel juhtudel kohaldada juba kehtivas KKS-s sätestatud reegleid.

Lähtudes eelnevast, palume eelnõuga lisatav KKS § 47¹ sõnastada järgmiselt:

„§ 47¹. Veesõidukist ja muust ujuvvahendist tuleneva ohu tõrjumine

(1) Kaitseväge võib rakendada veesõiduki või muu ujuvvahendi ning sellel viibivate isikute vastu jõudu, kui see on vajalik veesõidukist või muust ujuvvahendist tuleneva vahetu ohu tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks, sealhulgas kui veesõidukit või muud ujuvvahendit võidakse kasutada Eesti merealal asuva elutähtsa teenuse osutaja taristu või sadama, teise veesõiduki või muu ujuvvahendi või riigi julgeoleku või põhiseadusliku korra kahjustamiseks.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul võib Kaitseväge veesõiduki või muu ujuvvahendi sundpeatada või sundida selle Eesti sise- ja territoriaalmerest lahkuma. Kui nimetatud meetmete rakendamisega ei saa või ei saa õigel ajal tõrjuda kõrgendatud vahetut ohtu, võib Kaitseväge veesõiduki või muu ujuvvahendi uputada.

(3) Enne jõu rakendamist hoiatab Kaitseväge isikut, kelle suhtes või kelle omandis või valduses oleva veesõiduki või muu ujuvvahendi suhtes ta kavatseb jõudu rakendada. Hoiatamisest võib loobuda, kui hoiatamine ei ole võimalik vahetu kõrgendatud ohu tõrjumise või korrarikkumise kõrvaldamise kiire vajaduse tõttu.

(4) Relvastatud jõudu tuleb kasutada viisil, mis nii isikut kui ka üldsust eeldatavalt kõige vähem kahjustab. Relvastatud jõu kasutamine peab olema proportsionaalne, arvestades taotletavat eesmärki ja kiireloomulist kohaldamist nõudvat olukorda, ja relvastatud jõudu võib kasutada vaid nii kaua, kui selle eesmärk on saavutatud või seda ei ole enam võimalik saavutada.“

Sellest tulenevalt tuleb jätta eelnõu §-st 1 välja punkt 7, millega nähakse ette Kaitsevägele korrakaitseliste volituste andmine.

II. Muud märkused eelnõu ja seletuskirja kohta

Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu seletuskirja kohta.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiitsministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisa: eelnõu ja seletuskirja fail Justiitsministeeriumi märkustega

Mari Käbi 5865 8226
Mari.Kabi@just.ee
Illimar Pärnamägi
Signe Reinsalu
Joel Kook
Aili Sandre